

Van Federatie 1901 tot multiculturele samenleving van 2011

Ad Borsboom

1. 1901: de zes staten van Australië (New South Wales, Queensland, South Australia, West Australia, Victoria and Tasmania) sluiten zich aaneen tot een Federatie: de *Commonwealth of Australia*.

De Federale overheid krijgt zeggenschap over zaken als defensie, geld, post, immigratie en buitenlandse politiek. Staten houden zelf toch nog veel macht over interne zaken.

Kiesstelsel is districten stelsel. Ook de structuur van de overheid wordt op Engelse leest geschoeid, evenals het rechtssysteem. Er komen twee kamers: House of Representatives en de Senate. Vrouwenkiesrecht in 1902.

De *White Australia Policy* wordt de officiële immigratiepolitiek. Bevolking 5 miljoen.

2. 1901-1945. Australië voelt zich een eigen natie, maar wel sterk verbonden met Groot Brittannië. Ambivalente houding: hekel aan Britse klassenstelsel, etiketten en spraak (*pom* of *pommy* wordt scheldwoord voor Engelsen), maar ook grote affiniteit. Groot Brittannië blijft voor velen het moederland.

Band met Groot Brittannië komt vooral tot uiting in de betrokkenheid van Australië in de twee wereldoorlogen.

WOI: Australische troepen maken deel uit van *ANZAC: Australian and New Zealand Army Corps*. Deelname aan strijd in Midden Oosten en Europa. Gedenkwaardige dag: 25 april 1915. Grote verliezen van dapper vechtende Australische soldaten (*diggers*) in Gallipolli (Turkije).

Deze dag, **25 april**, is nog steeds de nationale herdenkingsdag: *ANZAC Day*.

Op slagvelden in Midden Oosten: ruim 8.000 doden, 20.000 gewonden. Op Europese slagvelden (België en Frankrijk): 65.000 doden en 152.000 gewonden, velen voor altijd verminkt.

Tussen twee oorlogen geen verschil in samenstelling van bevolking, alleen verdere groei. Grote depressie slaat ook in Australië toe. Bevolking groeit naar 7 miljoen.

WOII: Weer actieve deelname Australië in Pacific en Europa. Nu land zelf bedreigd door Japanners. Cijfers: Bijna miljoen mannen en 60.000 vrouwen erbij betrokken; 40.000 doden en 60.000 gewonden.

Val van Singapore is einde Europese invloed in Azië en de Pacific. Australië voelt kwetsbaarheid van te grote afhankelijkheid van Groot Brittannië. Zoekt steeds meer toenadering tot de VS en komt losser van Europa.

(Daarom ook betrokken bij oorlogen in Korea en Vietnam. Deze laatste is, net als voor Amerika, ook voor Australië zelf een ramp. Geen beelden van feestend terugkerende soldaten, maar grote frustraties. Cijfers: 50.000 soldaten namen deel, waarvan er bijna 500 sneuvelden. Heden deelname aan oorlogen in Irak en Afghanistan).

3. 1945-Heden Na de Tweede Wereldoorlog beginnen er langzaam barsten te ontstaan in de White Australia Policy. Karakter Australische samenleving gaat te veranderen, ook hier roerige jaren zestig en protesten tegen oorlog in Vietnam.

Hoewel de White Australia politiek officieel tot in 1973 voortduurde, zien we na WOII allereerst een grote toevloed ontstaan van emigranten uit Oost-Europa, Duitsland, Nederland en het Mediterrane gebied; Europeanen dus uit niet-Engels sprekende landen.

Eerst stelde Australië vlak na de oorlog zijn grenzen open voor de vele Oost-Europese vluchtelingen die aan het communisme wilde ontsnappen. Dat waren bijna 175.000 mensen uit landen als Polen, voormalig Joegoslavië en de Baltische staten. In de vijftiger jaren komen daar de vele Duitsers, Nederlanders, Grieken en Italianen bij.

In 1973 verandert Australië zijn White Australia Policy in een politiek van *Multiculturalisme* en laat grote stromen Aziatische emigranten toe. Ook veel Aziatische vluchtelingen uit humanitaire redenen toegelaten.

Australië profileert zich steeds meer als onderdeel van de Azië-Pacific regio in plaats van een verre Europese buitenpost in een vreemde omgeving. Blijft ook trouwe bondgenoot van VS.

Begin van Aboriginal landrechten beweging. Hoogtepunt: oordeel Hoge Raad dat Australië in 1992 geen *terra nullius* was ten tijde van Europese invasie, maar dat Aborigines wel degelijk een complex (clan-) systeem van rechten op land kenden.

Bekend als Mabo besluit – Mabo de man die deze zaak bij Hoge Raad aanhangig maakte. Tal van landclaims van Aborigines het gevolg van dit oordeel.

In 2007 officiële verontschuldiging van Australisch parlement aan Aborigines voor aangedaan onrecht, vooral tegenover de zogeheten *Stolen Generation*

4. Situatie nu: 22,5 miljoen inwoners (maart 2011) , waarvan #517.000 van Aboriginal afkomst.

Ruim 7 miljoen emigranten die buiten Australië geboren zijn: ongeveer 8% uit Nieuw Zeeland (vrij verkeer), ruim 25% uit Groot Brittannië en Ierland (nog steeds grootste groep), 20% Azië, 15% Zuid Europa, 15% rest Europa, 5% Amerika, 5% Afrika en 7% anderen. (P.S. Deze cijfers schommelen per jaar, maar blijven in grote lijnen een indicatie van diverse culturele en etnische achtergronden van Australische bevolking)